JOURNAL OF A New Approach in Teaching and Learning

https://www.jnael.ir

Volume 1, Issue 2, Summer 2025, Pages 43 to 52

eISSN: 3150-4078

Original Article (Quantitative)

Predicting Students' Academic Engagement and Academic Vitality Based on the Components of Cognitive Functions at Islamic Azad University of Ahvaz

Marzieh Zolfaghari[1], Zahra Reza Zadeh Joybari [2] , Danial Mohajer[3]

1- Department of Psychology, Ahvaz Branch, Islamic Azad University, Ahvaz, Iran.
2- Department of Psychology, Behshahr Branch, Islamic Azad University, Behshahr, Iran.
3- Department of Psychology, Sari Branch, Islamic Azad University, Sari, Iran.

Receive: *02 May 2025*
Revise: *14 June 2025*
Accept: *31 July 2025*

Abstract

The present study aimed to predict students' academic engagement and academic vitality based on the components of cognitive functions at Islamic Azad University, Ahvaz Branch. The research was applied in terms of purpose and descriptive-correlational in terms of methodology. The statistical population consisted of all undergraduate and graduate students of Islamic Azad University, Ahvaz Branch, during the academic year 2023–2024, with a total number of 432 students. The sample size was determined based on Morgan's table and selected through stratified random sampling. Data were collected using standard questionnaires, including Najati's Cognitive Abilities Questionnaire (2013), Reeve's Academic Engagement Questionnaire (2013), and Chari and Dehghani-Zadeh's Academic Vitality Questionnaire (2012). The collected data were analyzed using descriptive statistics and inferential statistical methods. The Kolmogorov–Smirnov test was used to examine the assumptions of normality, and multiple regression analysis was employed to test the research hypotheses. The findings indicated a positive and significant relationship between cognitive function components and students' academic engagement and academic vitality. Moreover, cognitive function components significantly predicted students' academic engagement and academic vitality. Based on these findings, enhancing students' cognitive functions can provide a foundation for increasing active participation in the learning process, improving academic motivation, and promoting academic vitality.

Keywords: Cognitive Functions, Academic Engagement, Academic Vitality, Students.

Please cite this article as (APA): Zolfaghari, M., Reza Zadeh Joybari, Z. & Mohajer, D. (2025). Predicting Students' Academic Engagement and Academic Vitality Based on the Components of Cognitive Functions at Islamic Azad University of Ahvaz. *New Approach in Teaching and Learning,* 1(2), 43-52.

https://doi.org/10.22034/jnael.2025.251064

Authors retain the copyright and full publishing rights.
Published by Research Center of Resource Management Studies and Knowledge-Based Business. This article is an open access article licensed under the Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0)

Publisher: Research Center of Resource Management Studies and Knowledge-Based Business

Corresponding Author: Zahra Reza Zadeh Joybari **Email:** zahrarazazadeh1376@gmail.com

فصلنامه رهیافتی نو در آموزش و یادگیری

https://www.jnael.ir

دوره ۱، شماره ۲، تابستان ۱۴۰۴، صفحات ۴۳ تا ۵۲

علمی پژوهشی (کمی)

eISSN: 3150-4078

پیش‌بینی درگیری و سرزندگی تحصیلی دانشجویان بر اساس مؤلفه‌های کارکردهای شناختی در دانشگاه آزاد اسلامی واحد اهواز

مرضیه ذوالفقاری[۱]، زهرا رضازاده جویباری[۲]، دانیال مهاجر[۳]

۱- گروه روانشناسی، واحد اهواز، دانشگاه آزاد اسلامی، اهواز، ایران.

۲- گروه روانشناسی، واحد بهشهر، دانشگاه آزاد اسلامی، بهشهر، ایران.

۳- گروه روانشناسی، واحد ساری، دانشگاه آزاد اسلامی، ساری، ایران.

تاریخ دریافت:
۱۲ اردیبهشت ۱۴۰۴

تاریخ بازنگری:
۲۴ خرداد ۱۴۰۴

تاریخ پذیرش:
۰۹ مرداد ۱۴۰۴

چکیده

پژوهش حاضر با هدف پیش‌بینی درگیری و سرزندگی تحصیلی دانشجویان بر اساس مؤلفه‌های کارکردهای شناختی در دانشگاه آزاد اسلامی واحد اهواز انجام شد. روش پژوهش از نظر هدف کاربردی و از نظر شیوه اجرا، توصیفی- همبستگی بود. جامعه آماری پژوهش شامل کلیه دانشجویان مقاطع کارشناسی و کارشناسی ارشد دانشگاه آزاد اسلامی واحد اهواز در سال تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۳ بود که تعداد آن‌ها ۴۳۲ نفر برآورد شد. حجم نمونه بر اساس جدول مورگان و با استفاده از روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای انتخاب گردید. برای گردآوری داده‌ها از پرسشنامه‌های استاندارد شامل پرسشنامه توانایی‌های شناختی نجاتی (۱۳۹۲)، پرسشنامه درگیری تحصیلی ریو (۲۰۱۳) و پرسشنامه سرزندگی تحصیلی چاری و دهقانی‌زاده (۱۳۹۱) استفاده شد. داده‌های پژوهش با بهره‌گیری از شاخص‌های آمار توصیفی و آزمون‌های آمار استنباطی مورد تجزیه‌وتحلیل قرار گرفت. برای بررسی پیش‌فرض‌های آماری از آزمون کلموگروف- اسمیرنوف و برای آزمون فرضیه‌های پژوهش از تحلیل رگرسیون استفاده شد. یافته‌های پژوهش نشان داد که بین مؤلفه‌های کارکردهای شناختی و درگیری و سرزندگی تحصیلی دانشجویان رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. همچنین، مؤلفه‌های کارکردهای شناختی توانایی پیش‌بینی معنادار درگیری و سرزندگی تحصیلی دانشجویان را دارا بودند. بر اساس یافته‌های پژوهش می‌توان نتیجه گرفت که تقویت کارکردهای شناختی دانشجویان می‌تواند زمینه افزایش مشارکت فعال در فرآیند یادگیری، ارتقای انگیزش تحصیلی و بهبود سرزندگی تحصیلی آنان را فراهم سازد.

کلید واژه‌ها:
کارکردهای شناختی، درگیری تحصیلی، سرزندگی تحصیلی، دانشجویان.

لطفاً به این مقاله استناد کنید (APA): ذوالفقاری، مرضیه، رضازاده جویباری، زهرا و مهاجر، دانیال. (۱۴۰۴). پیش‌بینی درگیری و سرزندگی تحصیلی دانشجویان بر اساس مؤلفه‌های کارکردهای شناختی در دانشگاه آزاد اسلامی واحد اهواز. *فصلنامه رهیافتی نو در آموزش و یادگیری*، ۱(۲)، ۴۳-۵۲.

https://doi.org/10.22034/jnael.2025.251064

Authors retain the copyright and full publishing rights.
Published by Research Center of Resource Management Studies and Knowledge-Based Business.
This article is an open access article licensed under the Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0)

ناشر: مرکز پژوهشی مطالعات مدیریت منابع و کسب و کار دانش محور

ایمیل: zahrarazazadeh1376@gmail.com

نویسنده مسئول: زهرا رضازاده جویباری

مقدمه

امروزه بسیاری از صاحب‌نظران بر این باورند که یکی از عوامل اساسی توسعه جوامع پیشرفته، توجه به پرورش نیروی انسانی توانمند، خلاق و کارآمد است (فتحی و جمال‌آبادی، ۱۳۹۸). در این میان، نظام آموزشی به‌عنوان یکی از مهم‌ترین نهادهای اجتماعی، نقش تعیین‌کننده‌ای در رشد توانایی‌های شناختی، مهارت‌های فردی و موفقیت تحصیلی افراد ایفا می‌کند. کیفیت آموزش و یادگیری در دوره‌های مختلف تحصیلی، به‌ویژه در دانشگاه، می‌تواند زمینه‌ساز رشد علمی، حرفه‌ای و اجتماعی افراد باشد (باوی، ۱۳۹۷). یکی از عوامل مهم مؤثر بر عملکرد تحصیلی دانشجویان، کارکردهای شناختی است. کارکردهای شناختی مجموعه‌ای از فرآیندهای ذهنی هستند که به فرد امکان می‌دهند اطلاعات را دریافت، پردازش، سازماندهی و در موقعیت‌های مختلف به‌کارگیری کند. این کارکردها شامل مؤلفه‌هایی مانند برنامه‌ریزی، توجه، حافظه فعال، انعطاف‌پذیری شناختی، بازداری پاسخ، حل مسئله و استدلال هستند که نقش مهمی در یادگیری، تصمیم‌گیری و سازگاری با محیط‌های پیچیده دارند. اگرچه موفقیت در آزمون‌های ورودی دانشگاه تا حدود زیادی بر دانش و توانایی پاسخ‌گویی به سؤالات چندگزینه‌ای مبتنی است، اما موفقیت در محیط دانشگاهی نیازمند توانایی‌های شناختی گسترده‌تری همچون تحلیل، استدلال، سازمان‌دهی اطلاعات و تفکر انتقادی است (جعفری، ۱۳۹۸). دانشجویانی که از کارکردهای شناختی مطلوبی برخوردارند، معمولاً توانایی بیشتری در برنامه‌ریزی فعالیت‌های تحصیلی، مدیریت زمان، تنظیم رفتار و استفاده مؤثر از راهبردهای یادگیری دارند. در مقابل، ضعف در این حوزه می‌تواند موجب مشکلاتی همچون کاهش تمرکز، ضعف در حل مسئله، ناتوانی در سازمان‌دهی امور تحصیلی و کاهش عملکرد آموزشی شود (پهلوساری، ۱۴۰۰). بنابراین، بررسی نقش کارکردهای شناختی در تبیین متغیرهای مرتبط با موفقیت تحصیلی دانشجویان از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. یکی از سازه‌های مهم مرتبط با موفقیت تحصیلی، درگیری تحصیلی است. درگیری تحصیلی به میزان مشارکت فعال دانشجو در فرآیند یادگیری، انجام فعالیت‌های آموزشی و تعامل با محیط دانشگاه اشاره دارد (ریو و همکاران، ۲۰۱۸). این سازه دارای ابعاد رفتاری، شناختی، هیجانی و عاملیت انسانی است. بعد رفتاری شامل تلاش، مشارکت و حضور فعال در فعالیت‌های آموزشی، بعد شناختی شامل استفاده از راهبردهای یادگیری و خودتنظیمی، بعد هیجانی شامل علاقه، احساس تعلق و نگرش مثبت نسبت به یادگیری، و بعد عاملیت انسانی به مشارکت فعال دانشجو در شکل‌دهی به فرآیند یادگیری اشاره دارد (جیمسون، ۲۰۱۸؛ ریو و همکاران، ۲۰۱۸). دانشجویانی که در فرآیند یادگیری درگیری بیشتری دارند، معمولاً انگیزه بالاتر، عملکرد تحصیلی بهتر و احتمال موفقیت بیشتری در مسیر آموزشی خود دارند. در کنار درگیری تحصیلی، سرزندگی تحصیلی نیز یکی از شاخص‌های مهم سازگاری و موفقیت آموزشی دانشجویان محسوب می‌شود. سرزندگی تحصیلی به توانایی فرد در مواجهه سازنده با فشارها، موانع و چالش‌های تحصیلی و حفظ انگیزه و تلاش در مسیر یادگیری اشاره دارد (کامرفورد، ۲۰۱۵). دانشجویان دارای سرزندگی تحصیلی بالا، در مواجهه با مشکلات آموزشی انعطاف‌پذیری بیشتری نشان داده و با حفظ نگرش مثبت، برای دستیابی به اهداف تحصیلی خود تلاش می‌کنند. این ویژگی نقش مهمی در تداوم تلاش، افزایش انگیزش و پیشرفت علمی دانشجویان دارد. با توجه به اینکه محیط دانشگاهی مستلزم یادگیری مستقل، حل مسائل پیچیده، مدیریت منابع شناختی و سازگاری با شرایط جدید است، به نظر می‌رسد کارکردهای شناختی می‌توانند نقش مهمی در پیش‌بینی میزان درگیری و سرزندگی تحصیلی دانشجویان داشته باشند. دانشجویانی که از توانایی‌های شناختی مطلوب‌تری برخوردارند، احتمالاً در برنامه‌ریزی

تحصیلی، کنترل هیجانات، استفاده از راهبردهای یادگیری و مقابله با چالش‌های آموزشی موفق‌تر عمل می‌کنند. با وجود اهمیت این موضوع، بررسی هم‌زمان نقش مؤلفه‌های کارکردهای شناختی در پیش‌بینی درگیری و سرزندگی تحصیلی دانشجویان، به‌ویژه در جامعه دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد اهواز، کمتر مورد توجه قرار گرفته است. ازاین‌رو، پژوهش حاضر با هدف پیش‌بینی درگیری و سرزندگی تحصیلی دانشجویان بر اساس مؤلفه‌های کارکردهای شناختی در دانشگاه آزاد اسلامی واحد اهواز انجام شد و در پی پاسخ به این پرسش اساسی است که آیا مؤلفه‌های کارکردهای شناختی می‌توانند درگیری و سرزندگی تحصیلی دانشجویان را به‌طور معناداری پیش‌بینی کنند؟

روش پژوهش

پژوهش حاضر از نظر هدف، کاربردی و از نظر روش اجرا، توصیفی ـ همبستگی است. جامعه آماری پژوهش شامل کلیه دانشجویان مقاطع کارشناسی و کارشناسی ارشد دانشگاه آزاد اسلامی واحد اهواز در سال تحصیلی ۱۴۰۲–۱۴۰۳ بود که تعداد آن‌ها ۴۳۲ نفر برآورد شد. حجم نمونه با استفاده از جدول کرجسی و مورگان (۱۹۷۵) و با در نظر گرفتن سطح اطمینان ۹۵ درصد و خطای ۵ درصد تعیین گردید و نمونه‌ها به روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای متناسب با دانشکده و مقطع تحصیلی انتخاب شدند تا نمایندگی مناسبی از جامعه آماری در نمونه پژوهش فراهم شود. معیارهای ورود به پژوهش شامل اشتغال به تحصیل در دانشگاه آزاد اسلامی واحد اهواز، تمایل و رضایت آگاهانه برای شرکت در پژوهش و توانایی پاسخ‌گویی به پرسشنامه‌ها بود. همچنین، معیارهای خروج شامل انصراف از ادامه همکاری، تکمیل ناقص پرسشنامه‌ها و وجود مشکلات یا بیماری‌های روان‌شناختی گزارش‌شده که می‌توانست بر عملکرد شناختی و پاسخ‌گویی آزمودنی‌ها تأثیرگذار باشد، در نظر گرفته شد. برای گردآوری داده‌ها از پرسشنامه‌های استاندارد کارکردهای شناختی نجاتی (۱۳۹۲)، درگیری تحصیلی ریو (۲۰۱۳) و سرزندگی تحصیلی چاری و دهقانی‌زاده (۱۳۹۱) استفاده شد. پس از جمع‌آوری داده‌ها، اطلاعات به‌دست‌آمده با استفاده از نرم‌افزار آماری SPSS مورد تجزیه‌وتحلیل قرار گرفت. در بخش آمار توصیفی از شاخص‌هایی مانند فراوانی، درصد، میانگین و انحراف معیار استفاده شد و در بخش آمار استنباطی، پس از بررسی پیش‌فرض‌های آماری با آزمون کلموگروف- اسمیرنوف، از ضریب همبستگی پیرسون و تحلیل رگرسیون چندگانه به‌منظور بررسی رابطه و میزان پیش‌بینی درگیری و سرزندگی تحصیلی بر اساس مؤلفه‌های کارکردهای شناختی استفاده گردید.

ابزار گردآوری اطلاعات

پرسشنامه توانایی های شناختی نجاتی (۱۳۹۲): برای سنجش کارکردهای شناختی از پرسشنامه توانایی های شناختی نجاتی (۱۳۹۲)، استفاده خواهد شد. این آزمون دارای ۳۰ گویه می باشد که دارای هفت زیر مقیاس می باشد که حافظه (سوالات ۱ تا ۶)، توجه انتخابی و کنترل مهاری (سوالات ۷ تا ۱۲)، تصمیم‌گیری (سوالات ۱۳ تا ۱۷) و برنامه ریزی (سوالات ۱۸ تا ۲۰)، توجه پایدار (سوالات ۲۱ تا ۲۳)، شناخت اجتماعی (سوالات ۲۴ تا ۲۶) و انعطاف پذیری شناختی (سوالات ۲۷ تا ۳۰)، طراحی شده است. پاسخ سوال براساس یک مقیاس ها درجه ایی لیکرت از تقریباً هرگز (۱) تا تقریباً همیشه (۵) مشخص می شود. آلفای کرونباخ پرسشنامه ۸۳٪ و همبستگی پیرسون دو نوبت آزمون در سطح ۱٪

معنادار بود تمامی مقیاس های آزمون (به جز شناخت اجتماعی) در سطح ۱٪ با معدل همبستگی داشتند. آزمون تی بین تمامی شاخص های ازمون (به جز برنامه ریزی و شناخت اجتماعی) تفاوت معناداری نشان داد. روایی و پایایی پرسشنامه طراحی شده به منظور ارزیابی کارکردهای شناختی مطلوب است. نجاتی (۱۳۹۲)، میزان آلفای کرونباخ را برای کل پرسشنامه را به ترتیب (۰/۹۶) گزارش نمودند. در تحقیق پاکدامن (۱۳۹۸)، پایایی بازآزمایی این مقیاس ۰/۹۵ گزارش شده است.

پرسشنامه درگیری تحصیلی ریو(۲۰۱۳): این پرسشنامه توسط ریو (reeve) در سال ۲۰۱۳ طراحی شده است. پرسشنامه در قالب ۱۷ سوال و چهار بعد رفتاری (۴ سوال)، عاملی (۵ سوال)، شناختی (۴ سوال) و عاطفی (۴ سوال) میزان درگیری تحصیلی یاد گیرنده را مورد ارزیابی قرار می دهد. شیوه نمره گذاری سوالات پرسشنامه براساس طیف ۵ گزینه ای لیکرت از کاملاً مخالم (۱) تا کاملاً موافقم (۵) است. حداقل و حداکثر نمره به ترتیب برابر با ۱۷ و ۸۵ است. نمره بالاتر نشانه درگیری تحصیلی بیشتر یاد گیرنده است. همچنین ضرایب پایایی بازآزمایی آن بین ۰/۷۴ تا ۰/۹۲ گزارش شده است(مک کراکن و دینگرا، ۲۰۰۲)، ضرایب آلفای کرونباخ و بازآزمایی این پرسشنامه در بین دانشجویان ایرانی به ترتیب ۰/۸۷ و ۰/۷۹ ، ۰/۸۶ گزارش شده است (غیوری زاد و همکاران ۱۴۰۰).

پرسشنامه سرزندگی تحصیلی چاری و دهقانی زاده (۱۳۹۱): اقتباس از حسین چاری و دهقانی زاده (۱۳۹۱)، شامل ۹ گزینه و دو مولفه اعتماد به نفس تحصیلی (۴ گویه) و روحیه تحصیلی (۵ گویه) است که براساس طیف ۵ گزینه ای لیکرت از کاملاً مخالم (۱) تا کاملاً موافقم (۵) تنظیم شده است. حداقل نمره در این پرسشنامه ۹ و حداکثر نمره ۴۵ است. نمره بالادر این آزمون نشان دهنده سرزندگی تحصیلی بالاتر یاد گیرنده است. فقهی و همکاران(۱۳۹۷)، به بررسی روایی و پایایی پرسشنامه مذکور پرداختند و پایایی کل پرسشنامه را با استفاده از آلفای کرونباخ ۰/۹۴برآورد کردند.

یافته‌ها

این بخش مربوط به ارائه نتایج و یافته‌های حاصل از اطلاعات جمع‌آوری‌شده می‌باشد.

جدول (۱) آمار توصیفی متغیر های پژوهش

متغیر	خرده مقیاس	میانگین	انحراف استاندارد	واریانس
کارکردهای شناختی	حافظه	۱۱۳/۵۵۲	۰/۲۲۳	۰/۱۳۸
	توجه انتخابی و کنترل مهاری	۱۳۲/۶۵۲	۰/۲۲۷	۰/۱۴۵
	تصمیم‌گیری	۱۲۳/۲۵۴	۰/۲۲۱	۰/۱۶۶
	برنامه ریزی	۱۲۳/۲۵۶	۰/۲۱۴	۰/۱۱۱
	توجه پایدار	۱۲۳/۵۸۶	۰/۲۱۱	۰/۲۴۲
	شناخت اجتماعی	۱۲۳/۲۵۶	۰/۲۱۴	۰/۱۴۲
	انعطاف پذیری شناختی	۱۳۴/۲۵۲	۰/۲۱۵	۰/۱۳۴

درگیری تحصیلی	رفتاری	۱۲۳/۲۵۵	۰/۲۱۸	۰/۱۶۹
	عاملی	۱۲۳/۲۶۵	۰/۲۱۸	۰/۱۴۵
	شناختی	۱۲۳/۲۵۶	۰/۳۹۵	۰/۱۲۳
	عاطفی	۱۲۳/۲۵۶	۰/۳۱۲	۰/۱۵۴
سرزندگی تحصیلی	اعتماد به نفس تحصیلی	۱۱۳/۲۵۶	۰/۳۶۹	۰/۱۵۴
	روحیه تحصیلی	۱۱۹/۲۵۶	۰/۳۸۳	۰/۱۴۳

نتیجه تجزیه و تحلیل توصیفی متغیرهای حاضر در پژوهش در جدول ۱ نشان داده شده است. در این جدول، علاوه بر تعداد سؤالات مطرح‌شده برای هر یک از متغیرهای پژوهش، آمار توصیفی شامل میانگین، انحراف استاندارد و واریانس مربوط به هر یک از متغیرها نیز بیان‌شده است.

جدول(۲) نتایج آزمون کولموگروف-اسمیرنوف برای متغیرهای تحقیق

متغیر	خرده مقیاس	Z	سطح معناداری
کارکردهای شناختی	حافظه	۰.۵۰۱	۰.۲۱۵
	توجه انتخابی و کنترل مهاری	۰.۶۱۱	۰.۱۰۵
	تصمیم‌گیری	۰.۵۰۲	۰.۲۱۵
	برنامه ریزی	۰.۴۰۲	۰.۱۱۵
درگیری تحصیلی	توجه پایدار	۰.۶۰۸	۰.۲۱۹
	شناخت اجتماعی	۰.۶۵۸	۰.۳۰۱
	انعطاف پذیری شناختی	۰.۷۰۰	۰.۳۱۱
	رفتاری	۰.۶۰۳	۰.۱۰۳
	عاملی	۰.۴۰۲	۰.۲۲۱
	شناختی	۰.۵۰۱	۰.۲۱۵
	عاطفی	۰.۶۵۲	۰.۵۱۱
سرزندگی تحصیلی	اعتماد به نفس تحصیلی	۰.۶۵۲	۰.۳۱۲
	روحیه تحصیلی	۰.۲۵۶	۰.۱۱۹

جهت بررسی ادعای مطرح شده در مورد توزیع داده‌های یک متغیر کمی از آزمون کولموگوروف-اسمیرنوف استفاده شده است. در این آزمون، فرض صفر، ادعای مطرح‌شده در مورد نوع توزیع داده‌ها می‌باشد (مؤمنی، ۱۳۸۶). در تحقیق حاضر، نرمال بودن توزیع داده‌ها با استفاده از آزمون (K-S) موردبررسی قرارگرفته شده است. نتایج به‌دست‌آمده در جدول ۲ نشان دهنده آن است که همه عوامل در نمونه موردبررسی از توزیع نرمال پیروی می‌کنند زیرا سطح معنی‌داری بیش از ۵٪ است و فرض صفر رد نمی‌شود. بنابراین برای آزمون فرضیه‌ها می‌توان از آزمون‌های آماری پارامتریک استفاده نمود.

جدول (۳) ضرایب رگرسیون فرضیه اصلی

مدل	متغیر	ضریبB	Beta	t	sig	ضریب همبستگی نیمه تفکیکی
۱	مقدار ثابت	۳۲۵۸/۰۲	–	۱۹/۰۹	۰/۰۰۰۳	–
	کارکردهای شناختی	۰.۰۸۳۴	۰.۱۱۹	۹.۸۰۲	۰/۰۰۰۳	۰/۴۱۱
	حافظه	۰.۲۹۵	۰.۱۳۹	۸.۱۲۵	۰/۰۰۰۲	۰/۲۸۵
	توجه انتخابی و کنترل مهاری	۰.۳۲۱	۰.۱۲۴	۶.۲۱۴	۰/۰۰۰۱	۰.۲۴۷
	تصمیم‌گیری	۰.۰۸۳۶	۰.۱۸۰	۷.۵۱۲	۰/۰۰۰۳	۰/۵۰۲
	برنامه ریزی	۰.۳۵۲	۰.۱۲۹	۹.۱۴۷	۰/۰۰۰۱	۰/۳۲۱
	توجه پایدار	۰.۲۱۴	۰.۱۵۲	۷.۴۱۲	۰/۰۰۰۲	۰/۲۵۴
	شناخت اجتماعی	۰.۲۵۰	۰/۱۳۲	۶.۲۵۴	۰/۰۰۰۳	۰/۲۱۹
	انعطاف پذیری شناختی	۰/۲۱۸	۰.۱۱۹	۸.۱۴۵	۰/۰۰۰۳	۰/۱۹۵

براساس داده‌های جدول ۳ چون سطح معناداری sig آزمون تساوی ضرایب رگرسیون مقدار ثابت، کارکردهای شناختی با مقدار صفر، کوچکتر از ۱ درصد است، بنابراین فرض تساوی ضرایب رگرسیون مقدار ثابت کارکردهای شناختی با مقدار صفر رد می شود و نیازی به خارج کردن آن ها از معادله رگرسیون نمی باشد. به عبارت بهتر ابعاد راهبردهای کارکردهای شناختی قدرت پیش بینی دارند. بنابراین معادله رگرسیون برای پیش بینی رابطه درگیری و سرزندگی تحصیلی، همچنین برطبق معادله رگرسیون و ضرایب استاندارد شده می‌توان گفت، ابعاد راهبردهای کارکردهای شناختی با درگیری و سرزندگی تحصیلی رابطه معناداری دارند. به طوری که به ازای یک واحد تغییر در هر یک از آن به ترتیب ۰/۱۱۹، ۰/۱۸۰ تغییر در متغیرهای ملاک (درگیری و سرزندگی تحصیلی) ایجاد می‌شود. به عنوان مثال مقدار بتا برای بعد تصمیم‌گیری برابر با ۰.۱۸۰ است. این مقادیر نشان می دهد کارکردهای شناختی سهم قوی را در تبیین پیش بینی متغیر ملاک (درگیری و سرزندگی تحصیلی) دارد. همچنین مجذور ضریب همبستگی تفکیکی نشان می‌دهد، هر متغیر چه مقدار از واریانس کلی در متغیر ملاک را تبیین و پیش بینی می نماید و اگر آن متغیر در مدل وارد نمی‌شد. مجذور R کلی مدل چقدر کاهش می یابد. در اینجا این ضریب برای کارکردهای شناختی برابر با ۰/۴۱۱ است که توان ۲ آن برابر یا ۰/۱۶۸است که نشان می دهد کارکردهای شناختی در مجموع ۱۶.۸٪ از واریانس درگیری و سرزندگی تحصیلی دانشجویان را تبیین می‌نماید. لذا می‌توان گفت بین کارکردهای شناختی با درگیری و سرزندگی تحصیلی دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد اهواز رابطه معناداری وجود دارد.

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر با هدف پیش‌بینی درگیری و سرزندگی تحصیلی دانشجویان بر اساس مؤلفه‌های کارکردهای شناختی در دانشگاه آزاد اسلامی واحد اهواز انجام شد. یافته‌های پژوهش نشان داد که بین کارکردهای شناختی و متغیرهای درگیری

و سرزندگی تحصیلی دانشجویان رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. همچنین نتایج تحلیل رگرسیون نشان داد که مؤلفه‌های کارکردهای شناختی توانایی پیش‌بینی معنادار درگیری و سرزندگی تحصیلی دانشجویان را دارند. به عبارت دیگر، دانشجویانی که از سطح مطلوب‌تری از کارکردهای شناختی مانند برنامه‌ریزی، توجه، سازمان‌دهی، کنترل شناختی و حل مسئله برخوردار هستند، میزان بیشتری از مشارکت فعال در فعالیت‌های آموزشی و احساس انرژی و انگیزه در مسیر تحصیلی را تجربه می‌کنند. در تبیین این یافته می‌توان گفت که کارکردهای شناختی نقش اساسی در تنظیم رفتار هدفمند و مدیریت فرآیندهای یادگیری دارند. دانشجویان برای موفقیت در محیط دانشگاهی، علاوه بر برخورداری از دانش و توانایی علمی، نیازمند مهارت‌هایی مانند برنامه‌ریزی، اولویت‌بندی فعالیت‌ها، کنترل توجه، نظارت بر عملکرد خود و استفاده از راهبردهای مناسب یادگیری هستند. این توانایی‌ها موجب می‌شوند دانشجو بتواند با چالش‌های تحصیلی سازگارانه‌تر برخورد کند، اهداف آموزشی خود را دنبال نماید و مشارکت بیشتری در فرآیند یادگیری داشته باشد. بنابراین، کارکردهای شناختی می‌توانند به‌عنوان یکی از عوامل مهم در شکل‌گیری درگیری تحصیلی و حفظ سرزندگی دانشجویان در نظر گرفته شوند. یافته حاضر با نتایج پژوهش‌های لینن‌برینک و پینتریچ (۲۰۲۱)، وینیا و پرکارو (۲۰۲۰)، پهلوساری (۱۴۰۰)، عزیزی قلیچی و صالحی (۱۴۰۰) و فخاریان و همکاران (۱۳۹۹) همسو است. این پژوهش‌ها نیز نشان داده‌اند که توانایی‌های شناختی و فراشناختی با افزایش خودتنظیمی، انگیزش تحصیلی، مشارکت فعال در یادگیری و سازگاری بهتر با محیط آموزشی ارتباط دارند.

همسویی نتایج پژوهش حاضر با مطالعات پیشین نشان می‌دهد که کارکردهای شناختی، صرف‌نظر از تفاوت‌های فرهنگی و آموزشی، یکی از عوامل مهم در تبیین کیفیت تجربه تحصیلی دانشجویان محسوب می‌شوند. در تبیین رابطه کارکردهای شناختی با درگیری تحصیلی می‌توان بیان کرد که دانشجویانی که توانایی بیشتری در کنترل شناختی و تنظیم فرآیندهای ذهنی خود دارند، معمولاً اهداف تحصیلی مشخص‌تری تعیین کرده و از راهبردهای یادگیری مؤثرتری استفاده می‌کنند. این افراد در کلاس‌های درس مشارکت فعال‌تری دارند، تکالیف آموزشی را با انگیزه بیشتری انجام می‌دهند و ارتباط مؤثرتری با محیط آموزشی برقرار می‌کنند. همچنین، کارکردهای شناختی مطلوب به دانشجویان کمک می‌کند تا در مواجهه با دشواری‌های تحصیلی، به جای اجتناب یا کاهش تلاش، از راهبردهای حل مسئله استفاده کنند. از سوی دیگر، رابطه مثبت کارکردهای شناختی با سرزندگی تحصیلی را می‌توان با نقش این توانایی‌ها در مدیریت فشارهای آموزشی تبیین کرد. دانشجویانی که از مهارت‌های شناختی مناسب برخوردارند، در مواجهه با موانع تحصیلی انعطاف‌پذیری بیشتری نشان داده و توانایی بالاتری در حفظ انگیزه و انرژی روانی خود دارند. در نتیجه، این افراد با وجود مشکلات و چالش‌های آموزشی، احساس توانمندی بیشتری داشته و مسیر تحصیلی خود را با پایداری بیشتری ادامه می‌دهند. از نظر کاربردی، یافته‌های پژوهش حاضر می‌تواند مورد توجه مسئولان دانشگاهی، مشاوران تحصیلی و برنامه‌ریزان آموزشی قرار گیرد. طراحی برنامه‌های آموزشی با هدف تقویت مهارت‌های شناختی و فراشناختی دانشجویان، آموزش راهبردهای مدیریت زمان، تقویت مهارت حل مسئله و افزایش خودتنظیمی یادگیری می‌تواند زمینه افزایش درگیری تحصیلی و سرزندگی دانشجویان را فراهم کند. همچنین، مشاوران دانشگاهی می‌توانند با شناسایی دانشجویانی که در کارکردهای شناختی یا سازگاری تحصیلی با مشکل مواجه هستند، مداخلات پیشگیرانه و حمایتی مناسبی ارائه دهند. پژوهش حاضر همانند سایر مطالعات با محدودیت‌هایی همراه بود. نخست، جامعه آماری پژوهش به دانشجویان

دانشگاه آزاد اسلامی واحد اهواز محدود شد؛ بنابراین، تعمیم نتایج به سایر دانشگاه‌ها و گروه‌های دانشجویی باید با احتیاط انجام گیرد. دوم، ابزار گردآوری داده‌ها پرسشنامه بود که ممکن است تحت تأثیر ادراک فردی و سوگیری پاسخ‌دهندگان قرار گرفته باشد. همچنین، ماهیت همبستگی پژوهش امکان نتیجه‌گیری قطعی درباره رابطه علت و معلولی میان متغیرها را محدود می‌کند. با توجه به محدودیت‌های موجود، پیشنهاد می‌شود پژوهش‌های آینده با استفاده از نمونه‌های گسترده‌تر و در دانشگاه‌های مختلف کشور انجام شود تا قابلیت تعمیم یافته‌ها افزایش یابد. همچنین استفاده از روش‌های ترکیبی مانند مصاحبه، مشاهده و ارزیابی‌های عملکردی در کنار پرسشنامه می‌تواند تصویر جامع‌تری از نقش کارکردهای شناختی در موفقیت تحصیلی ارائه دهد. انجام مطالعات طولی نیز می‌تواند به بررسی تغییرات کارکردهای شناختی و تأثیر آن بر درگیری و سرزندگی تحصیلی در طول دوره تحصیل کمک کند.

تعارض منافع: نویسندگان اعلام می‌دارند که در نتایج این پژوهش هیچ‌گونه تضاد منافعی وجود ندارد.

منابع:

باوی، س.، کریمی، ج.، شیرالی نیا، خ.، ایمانی، م.،(۱۳۹۷)، بررسی اثربخشی آموزش مهارت های تصمیم گیری شغلی بر خودکارآمدی تصمیم گیری شغلی و بی تصمیمی شغلی دانشجویان، یافته های نو در روانشناسی، دوره۸، شماره۳، ۵۳- ۶۵

پهلوساری- مجتبی ، پیرانی - ذبیح، تقوایی- داود (۱۴۰۰). پیش بینی اضطراب تحصیلی بر اساس کارکردهای اجرایی و درگیری تحصیلی

جعفری، نرگس.(۱۳۸۹). بررسی عوامل بازدارنده خلاقیت در مدارس ابتدایی استان، زاهدان: *شورای تحقیقات آموزشی سازمان آموزش و پرورش استان سیستان و بلوچستان* .

شفیعی، زهره؛ سجادیان، ایلناز؛ نادی، محمدعلی (۱۳۹۹). اثربخشی طرحواره درمانی بر سر زندگی تحصیلی، خود نظم جویی تحصیلی و اشتیاق تحصیلی دانشجویان.

فرشیدنژاد، اکبر (۱۳۹۸). بررسی همه گیرشناسی اختلالات رفتاری دانش آموزان مدارس ابتدایی شهر اصفهان. فصلنامه تحقیقات علوم رفتاری، سال ۳، شماره ۱، صفحات ۴۰-۳۴.

Comeaua, N., Stewart, S. H., & Loba, P. (2019). The relations of trait anxiety, anxiety sensitivity, and sensation seeking to adolescents' motivations for alcohol, cigarette, and marijuana use. Addictive Behaviors, 26(12): 803-825.

James, J. (2014). Caffeine and cognitive performance: Persistent methodological challenges in caffeine research. Pharmacology Biochemistry and Behavior, 124: 117-122.

Rao, V., Spiro, J., Handel, S., & Onyike, C. (2019). Clinical correlates of personality changes associated with traumatic brain injury. J Neuropsychiatry Clin Neurosci, 20(1): 118-

Bavi, S., Karimi, J., Shirali-nia, Kh., Imani, M., 2018, Investigating the effectiveness of career decision-making skills training on career decision-making self-efficacy and career indecision of students, New Findings in Psychology, Volume 8, Issue 3, 53-65

Farshidnejad, Akbar (2019). Epidemiological study of behavioral disorders among elementary school students in Isfahan. *Quarterly Journal of Behavioral Sciences Research, Year 3, No. 1, pp. 34-40*.

Jafari, Narges. (2010). Investigating factors inhibiting creativity in elementary schools of the province, Zahedan: Educational Research Council of the Education Organization of Sistan and Baluchestan Province.

Pahlousari-Mujtaba, Pirani-Zabih, Taghvaei-Davoud (2011). Predicting academic anxiety based on executive functions and academic engagement.

Shafiei, Zohreh; Sajjadian, Ilnaz; Nadi, Mohammad Ali (2019). The effectiveness of schema therapy on academic life, academic self-discipline and academic enthusiasm of students.